

İctimai münasibətlərin inkişafının təminatı haqqında S A S N A M

1. Təhsil müəssisələrində təhsilçilərin təhsil prosesində iştirakının təminatı

Müasir dövrdə istehsal texnologiyalarının informasiyalaşdırılması ilə əlaqədar xüsusi informasiyaların (elmi, texniki, texnoloji və s.) həcmi sürətlə artır. Belə bir rəqəmsal təhsil hazırlıq biliklərinin məqsətləndirilməsi və təqdim olunmasına əsaslanan təhsil texnologiyaları rəqəmsal və perspektivli hesab olunur. Onların iqtisadiyyatdan "bilik" iqtisadiyyatına keçidini bəzən verdiyi rəqəmsal təhsil müəssisələrinin yaradıcılıq qabiliyyətinin yüksəldilməsi və intellektual səviyyəsinin formalaşdırılmasına yönəldilmiş təhsil texnologiyalarından istifadə edilməsi vacibdir. Bu sahədə həyata keçirilən iştirakçılıq fəaliyyəti konsepsiyasına söykənən pedaqoji texnologiyalar əsasda qurulmalıdır. Bunun daha səmərəli forması ali təhsil pilləsinin bakalavriat və magistratura səviyyələrində (tibb sahəsində isə baza ali tibbi təhsil müəssisələrində və rezidenturada) təhsilçilərin (bundan sonra – tələbələr) elmi tədqiqatının (bundan sonra – TET) sistemli şəkildə və fasiləsiz təşkil edilməsi, tədris prosesinin maksimum yaxınlıqda aparılmasıdır.

2. Tələblərin inkişafının məqsədi və vəzifələri

2.1. TET elmi-texniki tədqiqatının nailiyyətlərini praktiki fəaliyyətə tətbiq etməyi, texnikanın və iqtisadiyyatın inkişafına daha tez uyğunlaşma bacaran ali təhsilli müəssisələrin hazırlanması üçün keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün məqsətləndirən biridir. TET ilk növbədə tələblərdə optimal şərtlərin qəbul edilməsi üçün imkan yaradan analitik və tədqiqatçı fəaliyyətin formalaşdırılmasına xidmət edir.

TET-nin məqsədi tələblərdə yaradıcılıq qabiliyyətlərinin formalaşdırılması və gücləndirilməsi, gələcək elmi, texnoloji, yaradıcı və tətbiqi fəaliyyətə cəlb olunması formalarının inkişaf etdirilməsi və təkmilləşdirilməsi, ali təhsilli müəssisələrin peşəkarlıq səviyyəsinin yüksəldilməsi üçün tədris-elm-təbii prosesinin vəhdətini təmin edən sistemin yaradılmasıdır.

2.2. TET-nin vəzifələri aşağıdakılardır:

- tələblərin elmi biliklərinin, xüsusilə yeni elmi biliklərin rəqəmsal və effektiv şəkildə təqdim olunması və istifadə edilməsi metodlarının öyrətilməsi;
- vahid tədris-təbii sistemi qarşıvəzifəsinə ali təhsil sisteminin elm və istehsalat fəaliyyətinin inteqrasiyasının yeni formalarının axtarılması və təkmilləşdirilməsi;
- tələblərin elmi, yaradıcılıq və tədqiqatçılıq vərdətlərinin aşılanması;
- tələblərin elmi tədqiqatlarda və texniki yaradıcılıqda real iştirakının təmin edilməsi, habelə innovasiya fəaliyyətinə cəlb edilməsi;
- elm, texnika və istehsalat sahələrində mövcud olan yeni texnologiyaların məqsətləndirilməsi və təşkil edilməsi;
- tələblərin müasir elmi metodologiyalarla, habelə elmi etika normaları ilə tanış edilməsi, onlara elmi dəyişmə ilə əlaqədar qaydalarının öyrətilməsi;

- t l b l r elmi layih , m ruz v m ruz tezisl rini hazırlamaq, elmi t dbirl rd (seminar, konfrans v s.) çıxı etm k v diskussiya aparmaq bacarı ının a ılanması;
- elm meylli t l b l rin yaradıcılıq potensialının inki af etdirilm si.

3. T l b l rin elmi t dqıqat i inin t kili

3.1. TET t dris prosesinin davamına v d rinl dirilm sin xidm t edir v ali t hsil mü ssis sinin kafedra, laboratoriya, elmi t dqıqat m rk zl ri v institutlarında t kil olunur. T l b elmi t dqıqat i l rin r hb rliyi ali t hsil mü ssis sinin professor v mü lliml ri, elmi bölm l rinin m kda ları v doktorantlar h yata keçirir.

3.2. TET t dris prosesin daxil olan v t drisd nk nar vaxtlarda yerin yetiril n i l r bölünür.

3.2.1. T dris prosesin daxil olan TET -y a a ıdakılar aiddir:

- m zmununda elmi ara dırma elementl ri olan tap ırıqlar, laboratoriya, kurs, buraxılı v dissertasiya i l ri;

- t dris v istehsalat t crüb si zamanı yerin yetiril n konkret qeyri-standart tap ırıqlar;

- “Elmi t dqıqatların sasları” adlı kursun t dris planına daxil edil r k t l b v magistrantlara elmi t dqıqat i inin yerin yetirilm si metodikasının n z ri saslarının, elmi eksperimentin t kili v planla dırılmasının, elmi m lumatların toplanması v i l nilm sinin öyr dilm si.

3.2.2. T drisd nk nar vaxtlarda yerin yetiril n TET a a ıdaki formalarda t kil olunur:

- t l b l rin m qal , elmi layih , m ruz v tezisl r üz rind i i;

- t l b l rin elmi seminar, konfrans, olimpiada v müsabiq l rd i tirakı;

- ali t hsil mü ssis l rind dövlt büdc si hesabına, t s rrüfat müqavil si sasında, yaxud beyn l xalq, respublika v ali m kt bdaxili qrantlar üzr yerin yetiril n elmi t dqıqatlarda t l b l rin f rdi v ya kollektiv halında i tirakı;

- t l b l rin elmi t dqıqat m rk z v laboratoriyalarında, layih -konstruktor, texnoloji, elmi-m lumat, t rcüm v dig r bürolarında, yaradıcılıq emalatxanaları v studiyalarında yerin yetiril n i l rd i tirakı;

- m d niyy t, texnika v elm sah l rind bilikl rin yayılması üzr mühazir l rd i tirakı.

3.3. T l b elmi seminarları ali t hsil mü ssis l rinin ümumelmi v ixtisas kafedralarında, elmi t dqıqat bölm l rind t kil olunur. Bu seminarlar t l b l r elmi d biyyat üzr referat hazırlamaq, elmi eksperiment aparmaq v alınmı n tic l ri t hlil etm k, yerin yetirilm si t dqıqatların n tic l rin dair hesabat hazırlamaq, m ruz il çıxı etm k v elmi diskussiya aparmaq bacarıqlarının a ılanmasına xidm t edir.

3.4. T l b l r, bir qayda olaraq, ali t hsil mü ssis sinin elmi bölm l rind v kafedralarında yerin yetiril n t dqıqat i l rinin icraçıları kimi c lb olunurlar. Bakalavriat s viyy sind t l b l r tap ırıqlar veril rk n onların t hsild ld etdiyi u urları n z r alınmalı, eyni zamanda onlara problem xarakterli tap ırıqlar verilm m lidir. Bu tap ırıqlarda yaradıcılıq elementl rind n istifad olunması, sad ara dırmaların v t dqıqatların aparılması n z rd tutulmalıdır. T l b y elmi t dqıqat i inin proqramının v ya t qvim planının t rtib edilm si, t dqıqatlara ba lamazdan vv l istifad edil c k d biyyat m nb l rind n m lumatların toplanıb t hlil edilm si, t qvim planında n z rd tutulan dig r i l rin yerin yetirilm si, t dqıqat i inin

n tic l rinin t hlil v rh edilm si, onları özünd c m ed n hesabatın, t l b konfranslarında i tirak etm k üçün m ruz l r v müasir texnologiyalar sasında t qdimatın hazırlanması sah sind bilikl rin ld edilm si v t crüb v rdi l ri, habel kollektiv halında i l m k bacarı ı a ılanmalıdır.

3.5. Humanitar, texnika v t bi t elml ri sah sind müst qil elmi t dqıqat i inin elementl rini yerin yetirm yi bacaran t hsilalanlar elmi t dqıqat i l rind i tirak ed n t l b hesab olunurlar. T l b nin elmi t dqıqat i i müvafiq hesabatın t qdim olunması, seminarda v ya konfransda çıxı ı, müsabiq d i tirak il ba a çatır.

3.6. T hsild nk nar vaxtlarda yerin yetiril n v t dris proqramlarının t l bl rin cavab ver n TET müvafiq laboratoriya, kurs, buraxılı v ya dissertasiya i i kimi d q bul edil bil r.

3.7. TET ali t hsil mü ssis sinin, fakült nin, kafedranın elmi i planına daxil edilir v ali t hsil mü ssis sinin (fakült nin, kafedranın) illik hesabatında “T hsilalanların elmi t dqıqat i i” bölm sind ks olunur.

3.8. Ali t hsil mü ssis sind TET -nin t kilin gör m suliy ti rektor (fakült d -dekan, kafedrada – kafedra müdiri) v T l b Elmi C miyy ti urasının s dri da ıyır. TET -nin t kili v inki afi üzr t dbirl ri rektor, elmi i l r üzr prorektor, dekan v kafedra müdiri T l b Elmi C miyy ti il birlikd h yata keçirir.

3.9. H r fakült d v kafedrada TET -y cavabdeh olan xs (tatda olan mü lliml r sırasından) mü yy n edilir v fakült nin Elmi urasında, yaxud kafedra iclasında t sdiq olunur.

3.10. TET -y c lb olunan h r bir t l b y t dris ilinin vv lind kafedra iclasında elmi r hb r t yin edilir, onun t dqıqat mövzusu mü yy nl dirilir v “T l b elmi t dqıqat i inin t qvim planı” t rtib olunur (nümün si lav edilir). H min plan t l b v onun elmi r hb ri (mü llim) t r find n imzalanır. “T l b elmi t dqıqat i inin t qvim planı”nı kafedra müdiri 3 nüsx d t sdiq edir. T sdiq edilmi planın bir nüsx si t l b d , dig r nüsx si kafedrada saxlanılır, 3-cü nüsx si T l b Elmi C miyy ti urasına t qdim olunur.

3.11. T l b l rin elmi t dqıqat i inin t qvim planlarına daxil edilmi t dqıqat mövzuları kafedralarda yerin yetiril n elmi t dqıqat i l rin uy un v ya t l b l r üçün n z rd tutulan mövzulardan biri olmalıdır. T l b l r h min t dqıqat i l rini f rdi, yaxud kollektiv kild mü llimin r hb rliyi il yerin yetirirl r.

3.12. Fakült dekanlıqları v kafedralar t l b l r verilmi tap ırıqların v onların t dqıqatlarının yerin yetirilm si üçün lazımı rait v daimi f aliyy t göst r n t l b d rn kl ri yaratmalı v g ncl ri onların i in c lb etm lidir.

3.13. TET -y elmi-metodik r hb rlik Az rbaycan Respublikasının T hsil Nazirliyi v Az rbaycan Respublikasının S hiyy Nazirliyi (baza tibb t hsil v rezidentura üzr) t r find n h yata keçirilir.

3.14. TET -ni inki af etdirm k v stimulla dırmaq m qs di il Az rbaycan Respublikasının T hsil Nazirliyi v bu i d maraqlı olan dig r nazirlik v t kilatlar t l b elmi konfransı, n yax ı t l b elmi t dqıqat i i müsabiq si, elmi layih olimpiadası v ba qa t dbirl r keçirir. T dbirl rin keçirilm qaydaları müvafiq normativ s n dl rl mü yy n edilir.

4. T l b elmi t dqıqat i inin maliyy l dirilm si

4.1. Kafedra v elmi t dqıqat laboratoriyalarında (elmi t dqıqat institutlarında v m rk zl rind) yerin yetiril n TET il ba lı t l b olunan x rcl r ali t hsil

müsisinin lətdiyi gəlirlər, o cümlədən qrantlar və qanunvericiliyə zidd olmayan digər mənbələr hesabına maliyyələndirilir.

4.2. TET-nin yerini yetirilməsi üçün vəsaitlərin ayrılmasına və xərclənməsinə zərərlik rəhbərlik tərəfindən həyata keçirilir.

4.3. TET-yə cəlb edilən tələblər ali təhsil müsisinin elmi və tədris hissələrinin avadanlıqlarından, qurularından, hesablama texnikasından, internetindən və s. istifadə edilir.

4.4. Kafedra və elmi bölmə rəhbərləri tərəfindən tələblər ödənilməsi ilə əlaqəli (qrant hesabına, təsərrüfat müqaviləsi əsasında) aparılan elmi tədqiqat işlərinə cəlb olunması məhkəməyə müraciət edilə bilər.

4.5. TET-yə rəhbərlik üçün sərf edilən vaxt professor-müəllim heyətinin fərdi iş planlarında elmi-metodik və elmi iş ayrılacaq vaxt normalarına daxildir. TET-yə rəhbərlik ali təhsil müsisində çalışan hər bir müəllimin fərdi iş planının tərkib hissəsi sayılır.

4.6. Ali təhsil müsisləri tələblər üçün qrant müsabiqələri təşkil edə bilər. Müsabiqənin keçirilməsi və maliyyələndirilməsi müvafiq sənəmlə tənzimlənir.

4.7. Ali təhsil müsisləri öz daxili imkanları hesabına tələblər üçün müxtəlif elmi konfrans, müsabiqə, olimpiada, sığortası və s. tədbirləri planlaşdırır və həyata keçirir.

5. Tələblərin və müəllimlərin rəhbərliyinə bələndirilməsi

5.1. Elmdə və TET-nin təkilində lətdikləri nailiyyətlər görə tələblər ali təhsil müsisinin rəhbərliyi tərəfindən Fəxri Fərman, diplom, qiymətli hədiyyələr, pul mükafatları, pulsuz istirahət putyovkaları və s. ilə bələndirilə bilər.

5.2. Elmi nailiyyətlər qazanmış tələblər xarici ölkələrdə keçirilən elmi olimpiada, konfrans, müsabiqə və s. rəhbərlik tərəfindən təşkil edilən elmi vəsaiti hesabına göndərilə bilər.

5.3. Fəal elmi işləməyə başlayan və təhsildə yüksək göstəricilərə lətdənən tələblər qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada adlı təqəddimlər verilə bilər.

5.4. Yüksək elmi nailiyyətlərə lətdənən tələblərin elmi rəhbərliyinə və Tələblər Elmi Cəmiyyətinin fəal üzvləri təhsil müsisinin rəhbərliyi tərəfindən rəhbərliyinə bələndirilə bilər.

“Tədqiqatçı”
Kafedra müdiri _____
 « ____ » _____ 20__ il

T l b elmi t dqi qat i inin t qvim planı

T l b nin s.a.a. _____
 T hsil aldı ı fakült v ixtisas _____
 Qrup _____
 TEC- üzv olunma tarixi _____
 Kafedra _____
 Elmi r hb ri _____
 (s.a.a., v zif si, elmi d r c si, elmi adı)

201 /201 - t dris ilin elmi t dqi qat i inin t qvim planı

in m zmunu	cra müdd ti	cra haqqında qeydl r
Mövzunun adı		
Mövzunun saslandırılması, ideya, f rziyy d biyyatın toplanılması v i l nilm si		
Eksperimentin aparılması		
T dqi qatın yerin yetirilm si		
Alınmı n tic nin ümumil dirilm si		
T klifl r, i in xülas si		
Günd likd qeydl rin aparılması		
Hesabatın hazırlanması		
Tezisin v ya m qal nin yazılması		
Seminarda v ya konfransda çıxı		
Dig r formada t qdim olunması (-----)		

T dqi qat i i f rdi v ya kollektiv kild h yata keçirilir	f rdi ☐	kollektiv ☐
Kollektiv olduqda kollektivin dig r üzvl ri haqqında m lumat		
lin sonunda t l b nin i i haqqında elmi r hb rin r yi		

T l b :

Elmi r hb r:

Tarix: